

STATSSTØTTE

C 25/97 (ex N 70/97)

Tyskland

(97/C 230/04)

(EØS-relevant tekst)

*(Artikel 92, 93 og 94 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab)***Kommissionens meddelelse i henhold til EF-traktatens artikel 93, stk. 2, til de øvrige medlemsstater og andre interesserede parter om støtte til Dörries Scharmann GmbH**

Ved nedenstående skrivelse har Kommissionen underrettet den tyske regering om sin beslutning om at indlede proceduren efter artikel 93, stk. 2.

»Ved skrivelse af 27. marts 1996 meddelte den tyske regering Kommissionen, at den havde til hensigt at yde redningsstøtte til Dörries Scharmann AG⁽¹⁾ (i det følgende benævnt »DS AG«). DS AG er producent af specialværktøjsmaskiner og datterselskab af Vulkan Industrie Holding GmbH (VIH), som hører under Bremer Vulkan Verbund AG (BVV AG). Efter at have vurderet den foreslåede støtte kom Kommissionen imidlertid til den konklusion, at den ikke kunne tage stilling til, hvorvidt støtten var forenelig med fællesmarkedet, da Kommissionen ikke havde tilstrækkelige oplysninger til at undersøge, om de midler, der var tilført virksomheden fra moderselskabet som led i Bremer Vulkangruppens Cash Concentration System, ikke omfattede en del af den statsstøtte, der var godkendt til de østtyske værfter. Sideløbende hermed var Kommissionen i forbindelse med en procedure efter artikel 93, stk. 2, i færd med at undersøge misbrug af denne støtte. Proceduren var indledt den 28. februar 1996 med hensyn til den afsmitende virkning, som strukturomlægningsstøtten til MTW-Schiffswerft og Volkswerft havde på andre virksomheder inden for BVV AG samt med hensyn til en ikke-godkendt udbetaling af et investeringslån på 112,4 mio. DM til MTW-værftet⁽²⁾.

Det skal i denne forbindelse nævnes, at Kommissionen ved skrivelse af 16. februar 1996 modtog en klage om, at DS AG havde udvist en upassende adfærd på markedet, især hvad angår fastsættelse af priserne på virksomhedens produkter.

Ved skrivelse af 6. marts 1996 modtog Kommissionen en ny klage. Klageren hævdede, at DS AG havde solgt sine produkter langt under produktionsomkostningerne og/eller andre typer omkostninger (f.eks. administration, salg, markedsføring osv.) på grund af pengeoverførslerne fra Bremer Vulkan. Klageren hævdede endvidere, at

der var tale om betydelig konkurrenceforvridning, fordi DS AG's tab blev dækket ved misbrug af statsstøtte, der var tiltænkt de østtyske værfter.

Ved skrivelse af 15. juli 1996 trak de tyske myndigheder anmeldelsen af redningsstøtten til DS AG tilbage, fordi der ikke længere var behov for støtten, da virksomheden var blevet insolvent, og der som følge deraf var indgivet konkursbegæring den 7. juni 1996. Herefter blev Dörries Scharmann GmbH (i det følgende benævnt »DS GmbH«) oprettet som datterselskab af DS AG. Selv om den tyske regering ikke længere var forpligtet til at efterkomme Kommissionens påbud, da anmeldelsen var blevet trukket tilbage, anmodede Kommissionen ved skrivelse af 17. juni 1996, 30. juli 1996 og 20. november 1996 om oplysninger om DS AG's konkurs og om det nyoprettede DS GmbH. Den tyske regering besvarede disse henvendelser ved skrivelse af 30. september 1996 og 15. januar 1997. Der blev afholdt et møde mellem de tyske repræsentanter og Kommissionen den 23. januar 1997.

For så vidt DS AG er potentiel modtager af ulovlig støtte besluttede Kommissionen den 6. november 1996 at udvide ovennævnte procedure efter artikel 93, stk. 2, til bl.a. at omfatte en række af Bremer Vulkan Verbund AG's datterselskabers misbrug (herunder DS AG) af omstrukturingsstøtte til MTW og Volkswerft til et beløb på 230 mio. DM⁽³⁾.

Ved skrivelse af 27. januar 1997, der blev registreret i Kommissionen den følgende dag, anmeldte de tyske myndigheder deres planer om at yde omstrukturingsstøtte til DS GmbH. Kommissionen anmodede om oplysninger ved skrivelse af 13. februar 1997. Den tyske regering sendte ved skrivelse af 18. februar 1997, der blev registreret den 21. februar 1997, et svar på denne anmodning.

⁽¹⁾ Sag N 256/96.

⁽²⁾ Sag C 7/96; ex N 806/95 og NN 31/96.

⁽³⁾ EFT nr. C 65 af 1. 3. 1997.

Ifølge de tyske myndigheder blev beløbet på 230 mio. DM til DS AG fra de kontrollerende virksomheder hovedsagelig anvendt til at gennemføre moderselskabets strategi, der gik ud på at udvikle verdens førende producent af værktøjsmaskiner. Med hensyn til dette aspekt fremsendte de tyske myndigheder kuratorens rapport til Kommissionen. Af hensyn til fortroligheden blev Kommissionen anmodet om ikke at offentliggøre oplysningerne i denne rapport.

De tyske myndigheder gentager deres tidligere bemærkninger vedrørende konkurrenternes klager over DS AG's markedsadfærd i forbindelse med ovennævnte stasstøttesag N 256/96 og hævder, at prissammenligninger mellem DS's produkter og konkurrenternes produkter principielt er yderst problematiske. I lighed med konkurrenterne fremstiller DS ikke maskiner i serieproduktion, men beskæftiger sig med kundespecifikke opgaver, som indebærer forskellige fremgangsmåder og følgelig forskellige prisfastsættelsessystemer.

De undersøgelser, kuratoren har foretaget hos en række vigtige kunder, har vist, at beslutningen om at købe DS's produkter ikke bliver truffet på grundlag af de lavere priser, men på grundlag af maskinernes tekniske kvalitet og pålidelighed. De kunder, der indgik i undersøgelsen, havde modtaget betydeligt billigere tilbud (op til 20 % billigere), især fra Italien og Frankrig, men havde besluttet ikke at benytte disse.

Den midlertidige bobestyrer i akkordproceduren fik via moderselskabet, Bremer Vulkan Verbund AG, som havde et betydeligt behov for produktionsmidler, oplyst, at DS på ingen måde tidligere havde været en billig leverandør i sammenligning med konkurrenterne. DS havde tidligere mistet mange ordrer til konkurrenterne, ikke kun af tekniske årsager, men også i mange tilfælde på grund af priserne.

Inden for de sidste tre år har DS overtaget en række konkurrenter, der har været på randen af konkurs (Schiess, Droop & Rein osv.). Disse firmaer havde accepteret ordrer og afgivet tilbud, som muligvis ikke dækkede omkostningerne på DS-basis, men som skulle afvikles. DS kom i vanskeligheder ikke alene på grund af de lave priser, men også på grund af de tab, der opstod som følge af overtagelsen af virksomhederne, og sin manglende evne til at tilpasse sig den faktiske beskæftigelsessituation.

Hovedaktionæren i DS AG var Vulkan Industrie Holding GmbH, som på det tidspunkt hvor konkursbehandlingen blev indledt, ejede 61,57 % af DS AG's aktiekapital svarende til 63 mio. DM (dvs. 7 780 610 ihændehaveraktier på hver 5 DM). De øvrige aktier ejes i øjeblikket af Metallgesellschaft AG (15 %), og de resterende aktier er spredt på forskellige hænder.

BVV AG, Bremen, ejer aktiemajoriteten i VIH, således at BVV AG den 7. juni 1996 (den dag, hvor konkursbehandlingen over DS AG blev indledt) via VIH ejede en direkte aktiemajoritet i DS AG. Efter konkursbehandlings indledning har den kontrollerende virksomhed ikke kunnet udøve nogen indflydelse på DS AG, som nu repræsenteres af kuratoren, F. W. Metzeler.

Den juridiske konsekvens af DS AG's insolvens er, at selskabet pr. 7. juni 1996 er opløst i overensstemmelse med aktieselskabslovens artikel 262, stk. 1 og 3. En anden konsekvens af konkursbehandlings indledning er, at DS AG's ledelse automatisk har mistet sine beføjelser til at administrere boets aktiver og disponere over disse, da det fra det tidspunkt kun er kuratoren, der i kraft af sit embede har forvaltnings- og administrationsret (artikel 6 i konkursloven). Det betyder, at DS AG's tidligere formål afløses af konkursens formål, hvilket indebærer, at kun konkurskreditorernes krav kan fyldestgøres af konkursboet. I henhold til myndighederne udgør de gamle forpligtelser og socialsikringsforpligtelserne krav på konkursboet, således at DS GmbH er fritaget for disse forpligtelser.

Definitionen af massekreditorer er fastlagt i artikel 3 i konkursloven. Denne bestemmer, at massekreditorer er alle personlige kreditorer, der på tidspunktet for konkursbehandlings indledning har et krav mod DS AG. Det fremhæves i denne forbindelse, at DS AG's aktionærer (VIH, Metallgesellschaft AG osv.) ikke er massekreditorer, fordi de ikke har rettigheder på grundlag af fordringer, men kun på grund af aktier. De kan derfor ikke forvente noget af insolvensen. Konkursbehandlings indledning med hensyn til BVV AG's aktiver har endvidere ovennævnte konsekvenser for dette selskab.

På grund af BVV-gruppens vanskelige finansielle situation i sommeren 1995 var VIH den 31. august 1995 nødsaget til at pantsætte sine aktier i DS AG hos et bankkonsortium, der bl.a. bestod af Commerzbank AG, Dresdner Bank AG og Bremer Landesbank. På grundlag af denne panteret krævede konsortiet, at VIH med virkning fra 1. januar 1997 skulle sælge og overdrage sine aktier i DS AG for 1 DM til den midlertidige bobestyrer F. W. Metzeler. Ejendomsretten til de af VIH solgte aktier samt alle hermed forbundne rettigheder blev derfor den 1. januar 1997 overdraget til DS AG's midlertidige bobestyrer. Samtidig overdrog VIH sine krav mod BHF Bank AG for overdragelsen af aktierne til den midlertidige bobestyrelse. Den betingelse om opsættende virkning, der er fastsat i købs- og overdragelsesaftalen mellem VIH og den midlertidige bobestyrer blev bekræftet ved købsprisen betaling. Det følger af denne retsakt, at det kun er DS AG's midlertidige bobestyrer, der kan udøve rettigheder i forbindelse med aktierne.

Formålet med at overdrage aktierne til den midlertidige bobestyrer er at sikre, at aktierne, som i øjeblikket er værdiløse som følge af DS AG's for store gæld, igen — hvis DS AG skulle blive tvunget til at indgå akkord med mulighed for at realisere overførslen af tab på ca. 420 mio. DM — opnår en salgsværdi, som ville være til fordel for AG's kreditorer ved salg af aktierne bl.a.

Ifølge de tyske myndigheder blev der truffet en række foranstaltninger med hensyn til Dörries Scharmann. Wotan GmbH, der var et 100 % ejet datterselskab af DS AG, som ikke længere var aktivt, blev benyttet som såkaldt Auffanggesellschaft (dvs. redningsselskab) for DS GmbH. DS GmbH's aktier indgår derfor i boet efter det konkursramte DS AG, som administreres af den midlertidige bobestyrer F. W. Metzeler i samråd med kreditorudvalget (som består af otte repræsentanter for ca. 5 000 kreditorer). Ved oprettelsen af DS GmbH benyttede man Wotan GmbH's registrerede egenkapital på 50 000 DM. Pr. 30. november 1996 er DS GmbH's egenkapital blevet forøget til 3 mio. DM takket være disponible midler i DS AG, og den vil inden længe blive forøget til 5 mio. DM, dvs. en stigning på 2 mio. DM.

Formålet med oprettelsen af det nye DS var at finde den bedst mulige løsning på insolvensproblemet under hensyntagen til massekreditorernes interesser, dvs. ikke kun at bevare aktierne, men også at forøge deres værdi gennem effektiv ledelse, indtil der kunne findes en egnet investor, der kunne garantere virksomhedens videreførelse ved at overtage alle aktier i DS AG. Formålet var endvidere at bevare hovedaktiviteterne i regionen for at sikre en social acceptabel løsning over for de ansatte samt at bevare virksomhedens betydelige knowhow på dette område i Europa.

DS GmbH har overtaget halvfærdige ordrer fra DS AG til en værdi af 120 mio. DM. Virksomhedens aktiviteter fortsætter på fabrikkerne i Mönchengladbach, Bielefeld og Mechernich. DS GmbH har indgået ordrer på over 80 mio. DM til markedspriser, hovedsagelig med kunder i Europa og USA. DS GmbH har endvidere overtaget DS AG's aktiviteter på servicereservedelsområdet.

Jord og bygninger ved de tre fabrikker er udlejet til DS GmbH af DS AG med DS AG's kreditorers indforståelse, idet de bevarer deres sikkerhed i disse aktiver. De tyske myndigheder hævder, at dette sker til de normale markedspriser. Da DS AG har pantsat jorden, betales lejen direkte til kreditorerne og ikke til DS AG. Det samme gælder anlæg og produktionsudstyr, som er udlejet i en femårig periode. DS AG's lagre er blevet købt af DS GmbH til de oprindelige købspriser bortset fra de tilfælde, hvor det kan dokumenteres, at den nuværende markedspris er lavere.

DS GmbH har hidtil overtaget 700 medarbejdere og 28 lærlinge fra de beskæftigelses- og uddannelsesorganer (Beschäftigungs- und Qualifizierungsgesellschaft), der blev oprettet for DS AG's 1 600 tidligere medarbejdere. Da virksomheden i vid udstrækning har ophørt med selv at producere komponenterne, har DS GmbH endvidere skabt beskæftigelse for mindst 250 medarbejdere hos underleverandører i Tyskland og udlandet. Den juridiske situation i forhold til underleverandørerne forbliver den samme som i tilfældet med DS AG.

Fabrikkerne i Wohlenberg/Hannover og Aschersleben er ikke overtaget. Førstnævnte fabrik er solgt som led i en management buy-out, mens den midlertidige bobestyrer fortsat fører forhandlinger med potentielle købere til fabrikken i Aschersleben. Kuratorens og kreditorudvalgets plan går ud på så hurtigt som muligt at overføre DS GmbH's redningsselskab til en interesseret part. Der føres forhandlinger herom.

DS GmbH finansieres ved hjælp af en kredit, der er ydet af de vigtigste involverede banker, samt af kundernes forudbetalinger. På grund af en højere omsætning, et stigende antal ordrer og en produktionscyklus på 6-12 måneder er der et voksende kreditbehov. På et møde mellem Kommissionen og de tyske repræsentanter den 23. januar 1997 henviste tyskerne til vigtige ordrer fra British Aerospace og betydningen heraf for DS GmbH.

Bankerne er villige til at stille yderligere midler til rådighed mod en statsgaranti. Delstaten Nordrhein-Westfalen er rede til at yde en garanti på 80 % i form af en tabskaution for et lån på 46 mio. DM. Lånet vil blive ydet enten i form af en kassekredit (»Barkredit« med en rentesats på 7,5 % p.a. (*)) eller en kredit i form af en bankgaranti (»Avalkredit« med en provision på 1 % af den del, der vedrører bankgarantien).

Ifølge de tyske myndigheder er der knyttet følgende andre betingelser til garantien: hvis kautionen aktiveres (dvs. garantien), skal DS GmbH betale delstaten et éngangsbeløb på 25 000 DM samt et gebyr på 0,5 % p.a. af kautionen eller restværdien af kautionen i dennes løbetid.

Da det drejer sig om en redningsforanstaltning med det formål at sikre virksomhedens fortsatte drift, er der endnu ikke fastsat nogen endelig plan for tilbagebetaling og endnu ikke fundet nogen, der vil drive virksomheden videre. Indtil videre er der foreslået en finansieringsplan på ti år med en afdragsperiode på tre år. Den tyske regering hævder, at man i god tid inden udløbet af denne periode (muligvis tidligere, hvis virksomheden afhændes)

(* Referencerentesatsen for Tyskland pr. 1 januar 1996 var 6,69 % og 7,33 % pr. 1 august 1996. Fra 1. januar 1997 var renten fastsat til 6,86 %.

vil træffe en beslutning om de nærmere bestemmelser under hensyntagen til DS GmbH's økonomiske og finansielle situation. Den samlede kautionsperiode vil ikke overstige 15 år.

Garantien vil blive ydet inden for rammerne af Nordrhein-Westfalens statsgarantiordning. Denne ordning blev oprindeligt godkendt af Kommissionen i 1988 (sag N 155/88). For at gøre ordningen forenelig med de gældende EF-bestemmelser foreslog Kommissionen i 1994 en række foranstaltninger (sag E 7/94), som den tyske regering ikke accepterede. I marts 1996 vedtog Kommissionen en endelig negativ beslutning, hvori den fastsatte krav om, at der i hvert enkelt tilfælde skulle indgives anmeldelse i sager om garantier til større kriseramte virksomheder.

Ifølge anmeldelsen skal lånegarantien hovedsagelig anvendes til finansiering af eksisterende og nye ordrer og kun i mindre omfang til nye investeringer (5 mio. DM i 1997) og omstrukturingsforanstaltninger (8,7 mio. DM i 1997/98 til uddannelsesforanstaltninger og produktionsoptimering). De tyske myndigheder hævder, at rednings- og omstrukturingsfaser i modsætning til, hvad der er fastlagt i Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder (EFT nr. C 368 af 23. 12. 1994), ikke kan adskilles så klart i praksis. Finansåret 1996 udgjorde en redningsfase, mens der sideløbende hermed blev gennemført omstrukturingsforanstaltninger, således at der blev nået et vendepunkt for DS den 31. december 1996. Der forventes i 1996 et overskud på 0,9 mio. DM, mens overskuddet i 1997 forventes at stige til ca. 6 mio. DM (5,5 mio. DM i 1998).

Ifølge de tyske myndigheder er der i 1996 gennemført følgende omstrukturingsforanstaltninger i virksomheden:

- a) Tilpasning, reorganisation og opstramning af produktion og produktionsstruktur
 - begrænsning af produktionen af værktøjsmaskiner til traditionelle mærkevarer (f.eks. vertikale drejemaskiner og forarbejdningscentre i Merchnich, horisontale forarbejdningscentre i Mönchengladbach)
 - videreførelse hos DS GmbH af holdingselskabernes varesortiment, f.eks. Kopp (slibemaskiner), SMT (Skoda Machine Tool i Pilsen — tunge værktøjsmaskincentre og boremaskiner)
 - aktiviteterne på service- og reservedelsområdet fortsættes uændret.
- b) Tilpasning af omkostningsstrukturen, især personaleomkostningerne
- c) Forbedring i personaleadministration, salg, standardisering, kvalitetsstyring.

De tyske myndigheder indrømmer, at størstedelen af omstrukturingsforanstaltningerne, som defineret i rammebestemmelserne, allerede er gennemført. Man mangler imidlertid at genskabe tilliden blandt virksomhedens kunder og leverandører, som blev berørt af begivenhederne omkring Bremer Vulkan. De tyske myndigheder hævdede i januar 1997, at der på det pågældende tidspunkt var tegn på, at eksisterende ordrer ville blive standset, og nye ordrer ville blive afvist omkring midten af februar 1997, medmindre virksomhedens finansielle situation blev forbedret ved hjælp af den foreslåede garanti. Den tyske regering hævdede, at en sådan forværring af den finansielle situation ville have haft fatale konsekvenser for DS GmbH. Virksomheden fortsætter imidlertid nu sin virksomhed uanset dens finansielle problemer.

Den tyske regering har meddelt Kommissionen, at den har til hensigt at yde omstrukturingsstøtte til DS GmbH. Støtte til sådanne formål kan godkendes af Kommissionen i henhold til Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder (EFT nr. C 368 af 23. 12. 1994), såfremt støtten opfylder betingelserne i ovennævnte bestemmelser. Det fremgår af rammebestemmelserne, at støtte til omstrukturering kan give særlige problemer for konkurrencen, da den kan vælte en unfair del af byrden ved at gennemføre strukturelle tilpasninger og de hermed forbundne sociale og arbejdsmæssige problemer over på producenter, som klarer sig uden støtte, og over på andre medlemsstater. Hovedprincippet bør derfor være, at man kun tillader støtte til omstrukturering i tilfælde, hvor det kan påvises, at godkendelsen af omstrukturingsstøtten er af fællesskabsinteresse. Det vil kun være muligt, hvis en række strenge betingelser er opfyldt, og der tages hensyn til støttens mulige fordrejende virkninger.

Da omstrukturingsstøtte forsinkes den strukturelle tilpasningsproces, idet der ydes støtte til virksomheder, som i den nye situation på markedet burde forsvinde efter omstruktureringen, vil en sådan støtte i kraft af sin natur have en tendens til at fordreje konkurrencen og påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne i den betydning, der er anført i EF-traktatens artikel 92, stk. 1, og EØS-aftalens artikel 61, stk. 1. Den planlagte støtte til DS GmbH falder derfor ind under ovennævnte traktaters bestemmelser.

Kommissionen er derfor nødsaget til at vurdere, om nogle af undtagelsesbestemmelserne i artikel 92, stk. 2 og 3, finder anvendelse for at fritage ovennævnte støtte fra det generelle forbud mod støtte i artikel 92, stk. 1.

DS GmbH, der producerer specialværktøjsmaskiner, fortsætter sin virksomhed på fabrikkerne i Mönchengladbach, Bielefeld og Mechernich, der oprindeligt blev drevet af DS AG. Virksomheden producerer specialværktøjsmaskiner til boring, fræsning og slibning (jf. tabellen nedenfor).

Bielefeld	Mönchengladbach	Mechernich
Produktion + samling	Produktion + samling Administration, service	Produktion + samling Mekanisk forarbejdning
Droop & Rein	Scharmman	Dörries
Produktion af støbeforme Modelkonstruktion Maskinteknik	Horisontale forarbejdningscentre	Vertikale bore-, fræse- og drejemas- maskiner
Bilmarkedet Konstruktion af flyvemaskiner	Energiindustrien Sværindustrien	Energiindustrien Sværindustrien

Værktøjsmaskinindustrien fremstiller maskiner til forarbejdning af metal. Produktprogrammet kan inddrages i to brede grupper, skærende og formdannende værktøjsmaskiner. Dörries Scharmman falder under første gruppe. De vigtigste produktgrupper blandt værktøjsmaskiner er drejebænke, fræse-, slibe- og skæremaskiner og forarbejdningscentre.

Ved en beskrivelse af markedet for værktøjsmaskiner sondres der mellem to markedssegmenter. Det ene marked omfatter standardiserede maskiner, der hovedsagelig vedrører dreje-, fræse- og boremaskiner og forarbejdningscentre. Det andet markedssegment omfatter specialiserede maskiner og maskiner, der er tilpasset de enkelte kunder. De specialiserede maskiner kræver en særlig knowhow, f.eks. færdigbehandling og forarbejdning af tandhjul, meget store maskiner eller presseanlæg. Der er tale om maskiner og anlæg, der tilpasses de enkelte kunders behov.

Værktøjsmaskinindustrien påvirkes meget af konjunkturen, og efterspørgslen er mere svingende end for de fleste andre produkter. I 1990 begyndte en generel konjunktur nedgang. På grund af faldende overskud og overkapacitet var der en massiv nedgang i fremstillingsindustriens investeringsaktiviteter. EU's værktøjsmaskinproducenter var inde i den alvorligste recession efter anden verdenskrig. Produktionen havde nået et højdepunkt i 1990, og i de fire næste år var den konstant faldende. I 1994 nåede produktionen kun 50 % af det tidligere rekordniveau.

EU's andel af eksporten viser en meget stor afhængighed af udenlandske markeder og kan betragtes som et udtryk for den europæiske værktøjsmaskinindustri internationale konkurrencedygtighed. EU's industri er ikke kun største leverandør af værktøjsmaskiner, men også en vigtig partner i den internationale handel. Den europæiske industri tegner sig for en andel på ca. 30 % af verdens samlede handel.

Ifølge de tyske myndigheder fremstiller DS GmbH præcisionsmaskiner til sektorer som f.eks. luftfartsindustrien, bilindustrien og kraftværkindustrien. De tyske myndigheder hævder, at der ikke er andre EU-konkurrenter på dette område, da DS GmbH er førende på markedet. Det hævdes, at kunderne kun vil afgive

ordrer, hvis produktionen fastholdes inden for EU. Som hovedargument mod indledning af proceduren efter artikel 93, stk. 2, vedrørende den foreslåede støtte til DS GmbH anføres fra tysk side, at det vil resultere i en lukning af virksomheden, en definitiv svækkelse af DS' konkurrencestruktur gennem tab af knowhow til skade for Europa og betyde, at ikke-europæiske konkurrenter vil øge deres allerede eksisterende koncentration på markedet.

De tyske myndigheder hævder endvidere, at DS GmbH's konkurrencemæssige position er yderst favorabel på grund af efterspørgslen efter de produkter, der produceres på de forskellige fabrikker (se tabellen ovenfor). Med hensyn til vertikale drejebænke med en drejedia-
meter på over en meter er den eneste tilbageblevne europæiske konkurrent Carnaghi i Italien. Ingersoll, USA, har for nylig forsøgt at komme ind på markedet via sit tyske datterselskab, Waldrich GmbH. Hvad angår store fræsemaskiner med høj hastighed til fremstilling af støbeforme hævdes det, at der ikke findes nogen relevante konkurrenter i Europa. Inden for horisontal forarbejdning hævder de tyske myndigheder, at der, bortset fra nogle små mindre tyske konkurrenter, kun er konkurrence på verdensmarkedet i form af japanske og amerikanske producenter. Den tyske regering anfører endelig, at DS GmbH er beskæftiget inden for sektoren for specialværktøjsmaskiner, der ikke er en følsom sektor i henhold til statsstøttere reglerne.

På grundlag heraf konkluderer Kommissionen, at sektoren for specialværktøjsmaskiner er et marked, der er præget af meget stærk international konkurrence. Det forhold, at DS GmbH måske er førende på markedet udelukker ikke muligheden af, at støtten kan fordreje konkurrencen. Som de tyske myndigheder selv nævner, er der faktisk stadig nogle få konkurrenter tilbage i Europa. Da det drejer sig om verdensmarkedet, vil konkurrencen endvidere kunne fordrejes gennem ordrer, der kommer fra lande uden for EU. Det følger heraf, at den foreslåede støtte til DS GmbH sandsynligvis vil påvirke konkurrencen inden for EU. Kommissionen anfører endvidere, at selv om sektoren for specialværktøjsmaskiner ikke er nogen følsom sektor, betyder det ikke, at støtten ikke kan have nogen virkning på konkurrencen.

Det skal bemærkes, at de tyske myndigheder ikke i nogen af skrivelserne til Kommissionen udtrykkelig har hævdet, at DS AG og DS GmbH er juridisk eller økonomisk adskilt, selv om dette argument er fremført mundtligt fra tysk side ved flere lejligheder. På dette stadium er Kommissionen imidlertid ikke overbevist om, at de to selskaber er fuldstændig uafhængige af hinanden. Følgende argumenter er derimod udtryk for, at virksomhederne er knyttet til hinanden:

- DS GmbH's anpart er indgået i det konkursramte DS AG's bo, således at begge selskaber administreres af den midlertidige bobestyrer F. W. Metzeler
- DS GmbH fortsætter produktionsvirksomheden på tre af DS AG's fabrikker (ud af i alt fem fabrikker, der tidligere blev drevet af sidstnævnte) og har overtaget halvfærdige ordrer fra DS AG til en værdi på 120 mio. DM (der repræsenterer over halvdelen af DS GmbH's nuværende ordrer)
- DS AG udlejer jord og bygninger ved de tre fabrikker til DS GmbH
- anlæg og produktionsudstyr, som udgør fabrikkerne, udlejes af DS AG til DS GmbH i en femårig periode
- de tyske myndigheders argument om, at tilliden til DS GmbH, der var berørt af BVV AG og DS AG's finansielle vanskeligheder, nu må være genoprettet, viser, at problemerne mellem moderselskab og datterselskab, dvs. DS AG og DS GmbH, hænger sammen.

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at Domstolen med hensyn til konkurrenceretten har konkluderet, at det forhold, at et datterselskab er et selvstændigt retssubjekt ikke kan udelukke, at dets adfærd tilskrives moderselskabet, især i tilfælde hvor datterselskabet, selv om det er et selvstændigt retssubjekt, ikke uafhængigt bestemmer sin adfærd på markedet, men på alle vigtige områder retter sig efter moderselskabets instrukser^(*). Kommissionen finder, at dette argument kan bruges over for ikke blot forbindelserne mellem DS AG og DS GmbH, men også over for forbindelserne mellem DS AG og BVV AG, idet sidstnævnte beordrede DS AG til at opkøbe en række konkurrenter, uden at der var nogen strukturlægning knyttet til disse opkøb, hvilket resulterede i de finansielle problemer for DS AG, hvorfor der blev givet erstatning gennem Bremer Vulkangruppens Cash Concentration System.

Hvis det antages, at størstedelen af DS AG's økonomiske aktiviteter nu videreføres af DS GmbH, vil Kommis-

sionen være nødsaget til at undersøge påstanden om, at DS AG har modtaget ulovlig støtte, og især afvente den endelige beslutning, når den igangværende procedure efter artikel 93, stk. 2, afsluttes.

Kommissionen noterer sig, at DS GmbH konkurrerer direkte med en række andre selskaber i EU og EFTA-landene. To tyske konkurrenter hævder, at DS AG har solgt sine produkter under kostpriserne på grund af pengeoverførsler fra moderselskabet BVV AG. Disse midler, der oprindeligt var øremærket til østtyske skibsværfter, siges at være anvendt bl.a. til at udligne DS AG's tab. Det hævdes derfor, at hvis DS AG's ledelse ikke havde vidst, at tabene ville blive dækket af Bremer Vulkan, ville selskabet ikke have været i stand til at konkurrere på markedet endsige sælge sine produkter til under kostpriserne.

Kommissionen noterer endvidere, at hvis den tidligere godkendte støtte var misbrugt af Bremer Vulkan til fordel for DS AG, ville virksomheden have været i stand til at udvide en konkurrencestridig adfærd på markedet, mens en virksomhed i en lignende situation, der ikke havde denne fordel, ikke ville have været i stand til at tilbyde lukrative priser og/eller burde være gået konkurs meget tidligere på grund af de store tab. Enhver støtte til DS GmbH, som viderefører DS AG's aktiviteter, vil under disse omstændigheder sandsynligvis kunne påvirke samhandelen og fordreje konkurrencen i strid med det fælles marked og EØS-aftalens funktion, så længe virkningerne af den eventuelt misbrugte støtte ikke korrigeres.

Hvad angår DS AG's konkurs stiller Kommissionen bl.a. følgende spørgsmål på grundlag af de foreliggende oplysninger vedrørende konkursproceduren og den efterfølgende oprettelse af DS GmbH som Auffanglösung: den kendsgerning, at DS AG efter konkursens indledning flere gange har anvendt »disponible midler« til at forhøje egenkapitalen i Wotan GmbH, der senere blev omdøbt til DS GmbH, tyder på, at DS AG stadig rådede over likvide midler, selv om virksomheden var insolvent. Spørgsmålet er, om det er almindeligt at anvende sådanne midler til at forhøje et datterselskabs egenkapital i stedet for at anvende dem til fyldestgørelse af kreditorerne, medmindre Wotan GmbH hørte til blandt det konkursramte DS AG's 5 000 kreditorer. Det skal endvidere afklares, hvorvidt det ifølge den tyske insolvensret er tilladt, at kuratoren — i dette tilfælde F. W. Metzeler — gennem erhvervelse af DS AG-aktier fra VIH bliver hovedaktionær i det selskab, han administrerer, dvs. DS AG.

Den tyske regering har anmeldt garantien til DS GmbH som omstrukturingsstøtte, der falder ind under Fællesskabets rammebestemmelser. Hvad angår omstrukturingsstøtte defineres omstrukturering i rammebestemmelserne som »led i en gennemførlig, sammenhængende og

(*) Sag 107/82, AEG mod Kommissionen, 1983 Sml. 3151, s. 3199.

omfattende plan for genetablering af virksomhedens rentabilitet på længere sigt».

For at Kommissionen kan godkende støtte til omstrukturering, skal der foreligge en omstruktureringsplan, der opfylder følgende almindelige betingelser, der er fastsat i punkt 3.2.2 i fællesskabsrammebestemmelserne. For det første skal Kommissionen være overbevist om, at genoprettelsen af virksomhedens rentabilitet er sandsynlig og baseret på en realistisk vurdering. For det andet skal der være sikkerhed for, at tildeling af støtte ikke resulterer i konkurrencefordrejning. For det tredje skal støtten stå i forhold til omstruktureringssomkostningerne og -fordelene.

Kommissionen noterer sig, at alt imedens den tyske regering har anmeldt støtten som støtte til omstrukturering, er der ikke fremsendt nogen omstrukturerings-/redningsplan til Kommissionen, således som det kræves i Fællesskabets rammebestemmelser. De tyske myndigheder anfører, at størstedelen af omstruktureringsforanstaltningerne blev gennemført allerede i 1996. Når der ikke foreligger nogen omstruktureringsplan, kan Kommissionen ikke kontrollere, om en eventuel forbedring af rentabiliteten er en følge af interne foranstaltninger som led i omstruktureringen eller en følge af eksterne foranstaltninger. Kommissionen kan heller ikke på dette stadium vurdere, hvorvidt den tyske regerings forventninger omkring virksomhedens fremtidige overskud er pålidelige.

Kommissionen har alligevel analyseret DS GmbH's finansielle situation trods den manglende omstruktureringsplan. På grundlag af denne analyse bemærker Kommissionen, at selskabet ud fra en rentabilitetssynsvinkel principielt ser ud til at være levedygtig. Selskabet mangler imidlertid likviditet. Formålet med støtten er at udfylde likviditetsbehovet.

Det skal dog bemærkes, at DS GmbH's egenkapital er lav. De fremsendte oplysninger omfatter visse uoverensstemmelser, da den tyske regering på den ene side hævder, at DS GmbH's egenkapital pr. 30. november 1996 er på 3 mio. DM, mens den foreløbige status viser en egenkapital på 1 mio. DM. Trods denne uoverensstemmelse må Kommissionen på dette stadium konkludere, at selskabet er i vanskeligheder, og at det på grund af den forholdsvis lave egenkapital ikke er levedygtigt.

Ovennævnte analyse af DS GmbH's konkurrencesituation viser, at selskabet konkurrerer direkte med andre producenter på det område, som EØS-aftalen dækker. Ved DS AG's konkurs er to af selskabets fabrikker, dvs. fabrikkerne i Hannover og Aschersleben, ikke overtaget af DS GmbH. Det er kun virksomhederne i Mönchen-

gladbach, Bielefeld og Mechernich, der videreføres. Hvad angår fabrikken i Mechernich har de tyske myndigheder oplyst, at denne fabrik muligvis vil blive opgivet, hvis den ikke når det fastsatte driftsresultat.

De tyske myndigheder hævder, at DS GmbH er førende på markedet inden for specialværktøjsmaskiner i Europa på grund af virksomhedens særlige knowhow. På den anden side ser det ud til, at virksomheden i det mindste inden for vertikale drejebænke med en drejediameter på over 1 meter har en konkurrent i Italien. Det skal i denne forbindelse understreges, at to af DS AG's konkurrenter indgav klage til Kommissionen med påstand om konkurrencefordrejning på grund af selskabets upassende adfærd på markedet og de afsmitende virkninger som følge af ulovlig støtte. Da DS GmbH fortsætter produktionen på de tre fabrikker, der oprindeligt blev drevet af DS AG, kan Kommissionen ikke udelukke muligheden af, at støtten påvirker konkurrencen i de øvrige EU-medlemsstater. For at kunne vurdere omfanget af en eventuel konkurrencefordrejning har Kommissionen brug for detaljerede oplysninger om DS GmbH's position på markedet. Uden disse oplysninger og oplysninger om virksomhedens øjeblikkelige varesortiment kan Kommissionen ikke afgøre, om der er overkapacitet i den sektor, hvor DS GmbH opererer.

Den kendsgerning, at fabrikken i Hannover er solgt som led i en management buy-out viser, at fabrikken ikke er definitivt lukket. Med hensyn til fabrikken i Aschersleben har Kommissionen ikke op to dato oplysninger om, hvorvidt fabrikken er solgt eller ikke. I betragtning af ovenstående kan Kommissionen ikke på basis af de foreliggende oplysninger konkludere, om kapaciteten er reduceret eller nedlukket. Det skal i denne forbindelse understreges, at rammebestemmelserne fastsætter, at »salg af kapacitet til konkurrenter ikke er tilstrækkelig [], undtagen hvis anlægget sælges til brug i en del af verden, hvor anlæggets fortsatte drift forventes at ville få betydelig indvirkning på konkurrencen i Fællesskabet».

I tilfælde, hvor der som anført i rammebestemmelserne »ikke er tale om strukturel overkapacitet på det relevante marked i Fællesskabet, hvor støttemodtageren udøver sin virksomhed, vil Kommissionen normalt ikke kræve en kapacitetsnedskæring til gengæld for støtten. Det skal imidlertid sikres, at støtten udelukkende anvendes til at genoprette virksomhedens rentabilitet og ikke giver støttemodtageren mulighed for at udvide produktionskapaciteten under omstruktureringen, medmindre dette er af væsentlig betydning for genoprettelse af rentabiliteten og ikke fordrejer konkurrencen».

Rammebestemmelserne fastsætter, at støttens størrelse og intensitet skal være begrænset til det strengt nødvendige

minimum og stå i forhold til de fordele, der forventes fra Fællesskabets synspunkt. Støttemodtagere vil derfor normalt skulle yde et betydeligt bidrag til omstrukturingsprogrammet af egne midler eller gennem finansiering udefra. For at begrænse støttens konkurrencefordrejende virkninger må det undgås blot at stille midler til rådighed for virksomheden, der ikke er strengt nødvendige, og som kan anvendes til aggressive, markedsfordrejende aktiviteter uden tilknytning til strukturomlægningen. Støtten bør heller ikke anvendes til at finansiere nye investeringer, der ikke er nødvendige af hensyn til omstruktureringen. Støtte til finansiel omstrukturering bør ikke resultere i en uberettiget nedsættelse af virksomhedens finansielle byrder.

Hvad angår proportionaliteten af støtten til DS GmbH noterer Kommissionen sig, at omstrukturingsomkostningerne ifølge de tyske myndigheder vil andrage 8,7 mio. DM i 1997/98 til uddannelse af personale og produktionsoptimering. På grund af de manglende oplysninger om DS AG's konkurs samt om udgifterne i forbindelse med salg/opgivelse af fabrikkerne i Hannover og Aschersleben og personalenedskæringen kan Kommissionen ikke beregne de samlede omkostninger i forbindelse med omstruktureringen. På dette tidspunkt kan Kommissionen derfor ikke vurdere proportionaliteten i støtten.

Kommissionen anfører, at den på grundlag af de i øjeblikket foreliggende oplysninger ikke er overbevist om, at støtten er forenelig med fællesmarkedet, da den nærer tvivl med hensyn til det omhandlede selskabs rentabilitet, da den ikke kan beregne støttens proportionalitet, de samlede udgifter i forbindelse med omstruktureringen og ikke kan vurdere, om støtten har skadelige virkninger på konkurrencen. Inden den kan træffe en endelig beslutning i den foreliggende støttesag, må den afvente, at den igangværende procedure mod DS AG om ulovlig støtte afsluttes.

Det følger af det ovenstående, at Kommissionen på dette stadium ikke kan konkludere, at støtten ikke påvirker samhandelen og konkurrencen i Fællesskabet i et omfang, der er i strid med den fælles interesse. Kommissionen er derfor nødt til at undersøge sagen nærmere ved at indlede proceduren efter EF-traktatens artikel 93, stk. 2. Den får herved mulighed for at tage hensyn til de endelige konklusioner af undersøgelsen om DS AG's påståede misbrug af støtte samt tage hensyn til bemærkninger fra interesserede parter om den foreslåede støtte til DS GmbH, inden den træffer endelig beslutning om, hvorvidt den omhandlede støtte er forenelig med fællesmarkedet.

Under henvisning til ovenstående betragtninger og oplysningerne fra de tyske myndigheder, herunder navnlig at DS GmbH er frigjort for gamle forpligtelser og forpligtelser på det sociale område, som skal fyldestgøres af DS

AG's konkursbo, anfører Kommissionen, at den som led i en procedure under artikel 93, stk. 2, om den foreslåede støtte til DS GmbH vil undersøge, om selskabet indebærer en økonomisk videreførelse af DS AG og i så fald under hvilke betingelser. Hvis Kommissionen imidlertid kommer til den konklusion, at argumentet om økonomisk videreførelse ikke holder stik, opstår spørgsmålet om, hvorvidt selskabet er berettiget til at modtage omstrukturingsstøtte.

For at kunne foretage en omfattende undersøgelse opfordres de tyske myndigheder til at fremsende følgende oplysninger til Kommissionen:

- a) ajourførte oplysninger om de foranstaltninger, der er truffet til fordel for Dörries Scharmann GmbH som led i Auffanglösung
- b) en omstrukturingsplan/saneringsplan med en detaljeret beskrivelse af alle omstrukturingsforanstaltninger; oplysningerne skal bl.a. omfatte
 - en beskrivelse af DS GmbH's vigtigste finansielle problemer og grundene hertil
 - en beskrivelse af de omstrukturingsforanstaltninger, der allerede er truffet, og de omstrukturingsforanstaltninger, der skal træffes (f.eks. udgifter i forbindelse med personalereduktion, opgivelse og/eller salg af fabrikkerne i Hannover og Aschersleben, eventuel kapacitetsnedsænkning og omkostninger i forbindelse med opgivelse af tabsgivende aktiviteter osv.)
 - en beskrivelse af finansieringen af omstruktureringen, herunder DS GmbH's eget bidrag, bidrag fra anpartshavere samt finansiering udefra (endvidere udbedes en særskilt beskrivelse af, hvorledes og med hvilke midler de allerede gennemførte omstrukturingsforanstaltninger er finansieret)
- c) fremskrivninger på basis af omstrukturingsplanen for den periode, hvor virksomhedens rentabilitet forventes at være genoprettet. Disse fremskrivninger skal angives særskilt for de forskellige omstrukturingsforanstaltninger samt for den foreslåede statsstøtte. Kommissionen noterer, at de tyske myndigheder allerede har fremsendt driftsregnskab og likviditetsoversigt for 1997. Kommissionen fremhæver, at den ikke ved hjælp af den fremsendte foreløbige balance kan vurdere, om de fremskrivninger, de tyske myndigheder allerede har anstillet, er pålidelige. De tyske myndigheder bør derfor fremsende en mere detaljeret balance med de seneste finansielle oplysninger

- d) oplysninger vedrørende selskabet og det marked, hvor selskabet opererer, f.eks. i) sektorklassifikation (NACE), ii) dets produkter og/eller tjenesteydelser, iii) dets position på markedet med hensyn til produkt, pris og produktkvalitet, iv) dets markedsandel på hjemmemarkedet og udenlandske markeder, v) produktionskapacitet og den øjeblikkelige udnyttelse heraf
- e) en detaljeret beskrivelse af afviklingen af Dörries Scharmann AG
- f) alle øvrige oplysninger, der er nødvendige for behandlingen af denne sag.

Kommissionen meddeler herved den tyske regering, at den har besluttet at indlede proceduren efter artikel 93, stk. 2, med hensyn til støtten til Dörries Scharmann GmbH.

Som led i denne procedure opfordrer Kommissionen herved den tyske regering til senest en måned efter, at den er blevet bekendt med denne skrivelse, at fremsætte sine bemærkninger hertil og især besvare ovennævnte litra a)-f). Kommissionen forbeholder sig ret til at anmode om yderligere oplysninger, efter at den har gennemgået de oplysninger, der er anmodet om ovenfor, på baggrund af bemærkningerne fra de tyske myndigheder samt eventuelle bemærkninger fra andre interesserede parter.

Kommissionen skal minde om, at EF-traktatens artikel 93, stk. 3, har opsættende virkning, og den skal desuden henlede opmærksomheden på den meddelelse, der er offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* nr. C 318 af 24. november 1983, samt til skrivelsen til alle medlemsstaterne af 4. marts 1991 og 22. februar 1995, hvor det står, at ulovligt udbetalt støtte kan kræves tilbagebetalt fra støttemodtageren i overensstemmelse med procedurerne i den nationale lovgivning, inklusive renter,

der beregnes til den referencesats, der anvendes ved beregning af regionalstøtte og med virkning fra den dato, hvor den ulovlige støtte blev ydet.

Kommissionen anmoder de tyske myndigheder om straks at informere Dörries Scharmann GmbH om, at proceduren er indledt.

Kommissionen meddeler endvidere den tyske regering, at den vil underrette:

- de øvrige medlemsstater og andre interesserede parter i EU gennem offentliggørelse af denne skrivelse i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*
- andre interesserede parter i de EFTA-lande, der har undertegnet EØS-aftalen ved offentliggørelse af en meddelelse i EØS-sektionen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*
- EFTA-Tilsynsmyndigheden ved at fremsende den engelske version af denne skrivelse.«

Kommissionen opfordrer herved de øvrige medlemsstater og andre interesserede parter til inden en måned efter offentliggørelsen af denne meddelelse at fremsætte deres bemærkninger til de pågældende foranstaltninger til

Europa-Kommissionen
Rue de la Loi/Wetstraat 200
B-1049 Bruxelles/Brussel.

Bemærkningerne vil blive videresendt til den tyske regering.